

Slotbeschouwing

Een selectie uit de Monitor Sport en corona V – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger – hoofdstuk 9 Slotbeschouwing

Dit document bevat de slotbeschouwing van de Monitor Sport en corona V - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in een beschouwing van hoe de sportsector er na tweeënhalf jaar coronacrisis voor staat en welke lessen de sportsector van de coronacrisis kan leren. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona V, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona V

In de Monitor Sport en corona V worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2022 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds het najaar van 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste vier uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste vier monitoren Sport en corona¹²³⁴ zijn in respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020, juni 2021 en november 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

³ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona III. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

⁴ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona IV. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

9. Slotbeschouwing

Ine Pulles

9.1 Inleiding

In de vorige rapportage hebben we de vijf scenario's van de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR) en de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW)⁵ voor het mogelijke verloop van de pandemie naar de sportsector vertaald. Onlangs heeft de Nederlandse Sportraad dit nog eens gedaan als onderdeel van een gezamenlijke rapportage waarin veertien adviescolleges⁶ de volgende vijf coronascenario's verder uitwerkten:

- 1) *Verkoudheid*: COVID-19 leidt voor de meeste mensen alleen tot lichte klachten. Het openbare leven gaat gewoon door.
- 2) *Griep+*: Iedere winter hebben we te maken met een golf van coronabesmettingen. In de zomer kan het openbare leven gewoon doorgaan.
- 3) *Externe dreiging*: In Nederland is het virus redelijk onder controle. Maar buiten Europa ontstaan soms nieuwe, gevaarlijke varianten. In een poging deze buiten de deur te houden, worden grenzen gesloten.
- 4) *Continue strijd*: Door nieuwe varianten krijgt de samenleving steeds opnieuw met grote besmettingsgolven te maken. Het virus blijft de dagelijkse gang van zaken beïnvloeden.
- 5) *Worst case*: Het virus muteert in een dodelijkere variant die risicovol is voor alle leeftijden. De samenleving en de economie worden voor langere tijd ernstig ontwricht.

We lijken ons momenteel in het scenario 'Verkoudheid' te bevinden. Nu het coronavirus al een aantal maanden nauwelijks deel uitmaakt van het dagelijks leven, hopen we na tweeënhalf jaar de balans op te kunnen maken. In die tijd hebben we te maken gehad met verschillende beperkende maatregelen die soms werden versoepeld en dan weer werden aangescherpt, vanwege een oplopend aantal besmettingen en oplopende ziekenhuisbezetting. De maatregelen varieerden in sterkte van alleen de anderhalvemeterregel tot een volledige lockdown. Begin 2022 verkeerde het land nog in een volledige lockdown.

Het moge duidelijk zijn dat de sportsector lange tijd onder het coronavirus heeft geleden en dat de gevolgen omvangrijk zijn. Daarnaast kunnen we met de winter die voor de deur staat zomaar opnieuw richting het scenario 'Griep+' bewegen, met opnieuw (strengere) maatregelen tot gevolg.

We hebben in deze Monitor Sport en corona getracht zo actueel mogelijke informatie te verzamelen en bundelen. De meeste data zijn verzameld in september en begin oktober 2022, op het moment dat de sportsector alweer enkele maanden zonder beperkingen open was.

⁵ Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid & Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (2021). [Navigeren en anticiperen in onzekere tijden](#).

⁶ Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, Gezondheidsraad, Raad van State, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (2022). [Coronascenario's doordacht. Handreiking voor noodzakelijke keuzes](#).

9.2 Hoe staat de sportsector ervoor?

Het *worst case*-scenario heeft zich gelukkig niet voorgedaan, maar zoals geschetst heeft de sportsector het afgelopen jaar nog met flinke beperkende maatregelen te maken gehad. In de vorige Monitor Sport en corona constateerden we dat de gevolgen van de coronacrisis in alle deelsectoren van de sportsector voelbaar zijn, zij het in verschillende mate en op verschillende manieren. De sportsector toonde zich veerkrachtig, mede dankzij de steunmaatregelen van de overheid. Die constatering blijkt een jaar later nog altijd te gelden.

Uitdagingen voor de sportsector

Dat de sportsector zich veerkrachtig toont, wil niet zeggen dat zij niet met uitdagingen geconfronteerd wordt. Uitdagingen blijken er namelijk genoeg. Nederlanders zijn tijdens de coronacrisis minder en anders gaan sporten en bewegen. Ondanks dat zij vaak het voornemen hebben het oude sportgedrag weer op te pakken, lijkt dat in de praktijk nog lastig. En dat voelen sportaanbieders.

Waar de financiële impact van de coronacrisis voor sportverenigingen nog lijkt mee te vallen, hebben verenigingen grote zorgen over een daling van het aantal leden en vrijwilligers. Die daling lijkt door te zetten en brengt daarmee het toekomstperspectief van verenigingen die hiermee te maken hebben in gevaar. Binnensportverenigingen hebben vaker met deze problemen en een onzeker toekomstperspectief te maken dan veldsport- en overige buitensportverenigingen.

Ook sportondernemers hebben te maken met een afname in het klantbestand. Dit geldt vooral voor de binnensporten. Klim- en bergsportcentra, fitnesscentra, dans-/yogascholen en vechtsportcentra en zwembaden zagen in de coronatijd het aantal leden afnemen en nog niet terugkeren tot het niveau van voor de coronatijd. Hun omzet nam af en de schuldenlast werd hoger. Een nieuwe lockdown zou voor deze groep een direct gevaar vormen voor het voortbestaan van de onderneming. Aanbieders van de buitensporten golf en paardensport zijn juist sterker uit de coronacrisis gekomen. Zij werden niet met een nieuwe sluiting geconfronteerd en zagen het aantal leden toenemen en hun omzet stijgen.

De ledentalcijfers van NOC*NSF bevestigen het beeld dat vooral binnensporten hard worden geraakt. Bonden die hun ledenaantallen het sterkst zagen groeien zijn allemaal bonden van buitensporten: wandelen, tennis, golf, sportvissen, wielersport en survivalrun. Uit een peiling onder sportbonden komt naar voren dat buitensportbonden beduidend positievere financiële resultaten en financiële toekomstperspectieven noteerden dan binnensportbonden. Dit geldt ook voor hoe sportbonden denken over de toekomst van 'hun' verenigingen. Het grootste punt van zorg dat sportbonden zien, is de ontwikkeling van het ledental bij verenigingen. Die zorg is aanmerkelijk groter onder binnen- dan onder buitensportbonden.

Structuurveranderingen in de sport

Doordat Nederlanders minder en anders zijn gaan sporten en bewegen, is de sportvraag verschoven of weggevallen. Uit het Nationaal Sportonderzoek blijkt dat van de volwassenen die in vergelijking met voor de coronacrisis minder sporten en bewegen (23%), een aanzienlijk deel niet van plan is weer meer te gaan sporten en bewegen (20%). Voor veel sportaanbieders blijkt het lastig om deze doelgroep weer aan zich te binden en opnieuw in beweging te krijgen.

De coronacrisis heeft trends die al gaande waren versneld. Het 'traditionele' sporten in team- en competitieverband, zeker binnen, staat onder druk, net als de organisatie van dat aanbod door vrijwilligers. De groei zit in flexibelere en individuelere vormen van sportbeoefening, buiten, vanuit een gezondheids- of recreatief motief. De sportvraag lijkt daarmee structureel te veranderen, met verregaande en uiteenlopende gevolgen voor verschillende typen sportaanbieders.

Vanuit een ‘marktperspectief’ moet het aanbod zich aanpassen aan de veranderingen in de vraag en is het onvermijdelijk dat bedrijven en verenigingen die zich niet aanpassen uiteindelijk krompen, failliet gaan of zich opheffen, terwijl andere of nieuwe aanbieders opkomen en groeien, omdat ze inspelen op de veranderende vraag. Vanuit dit marktperspectief is het zaak dat steunmaatregelen dit proces van aanpassing niet vertragen of verstoren door organisaties ‘in leven te houden’ waarvoor het bestaansrecht wegvalt of is weggefallen.

Tegelijkertijd beschouwen we in Europa, en zeker in Nederland, sport als meer dan een ‘marktgoed’ en uitkomst van een spel van vraag en aanbod. Sport wordt beschouwd als een ‘verdienstelijk goed’ en sociaal recht. Sinds de jaren zestig spant de overheid zich in om sport en sportief bewegen toegankelijk te maken voor iedereen en ongelijkheid in de sportdeelname tegen te gaan.

Groepen zoals mensen met een lagere sociaaleconomische status (SES), mensen met een beperking en mensen met een migratieachtergrond zijn minder sportief actief dan hun tegenpolen. Onlangs riep de WHO⁷ overheden op om (nog) meer te doen om een actieve leefstijl te promoten en meer mensen aan de beweegrichtlijnen te laten voldoen, want de ‘beweegarmoede’ neemt toe. Dit is een structurele ontwikkeling, ook in Nederland, die is versneld door de coronacrisis.

De Nederlandse Sportraad signaleerde dat de manier waarop de sport en sportief bewegen in Nederland is georganiseerd maakt dat we een relatief hoge (georganiseerde) sportdeelname kennen.⁸ Maar ook dat met de huidige aanpak nauwelijks tot geen sprake meer is van groei in die deelname. Met deze aanpak is het zeer onwaarschijnlijk dat we de ambitie gaan halen dat 75 procent van de bevolking in 2040 voldoet aan de beweegrichtlijnen. Er is een nieuwe aanpak en innovatie van het sportbeleid nodig. De Sportraad stelt een Sportwet voor die stimulering van sporten en sportief bewegen een publieke verantwoordelijkheid maakt en moet leiden tot nieuw aanbod van sporten en bewegen dat de groepen die nu minder sportief actief zijn, wél aanspreekt.

Of die Sportwet er nu wel of niet gaat komen, het is evident dat de toenemende verschillen tussen groepen in sport- en beweegdeelname, maar ook gezondheid, zorgelijk zijn. Hier ligt een grote opgave voor de nabije toekomst.

Nieuwe crises dienen zich aan

Een na-ijleffect van de coronacrisis is de krapte op de arbeidsmarkt. In diverse deelsectoren van de sportsector is er sprake van een personeelstekort. Zo kunnen de sportondernemers de personeelstekorten die in of na de coronatijd zijn ontstaan niet of nauwelijks inlopen en is in de evenementensector minder personeel beschikbaar dan voor de coronacrisis, terwijl er de wens is om uitgestelde evenementen ‘in te halen’.

De inflatie en stijgende energieprijzen zijn goed voelbaar in de sportsector. Dit raakt zowel sportverenigingen en sportondernemers als evenementenorganisatoren. Met name de zwemondernemers en ijsbaanexploitanten vrezen de enorme energieprijzen. Zwembaden zijn essentieel voor het op peil

⁷ World Health Organization (2022). [Global status report on physical activity 2022.](#)

⁸ Nederlandse Sportraad (2020). [De opstelling op het speelveld. Naar een sterke sportbranche voor een vitale samenleving.](#)

houden van de zwemvaardigheid van de bevolking en het sport- en beweegaanbod voor bijzondere doelgroepen, zoals ouderen en mensen met chronische aandoeningen. De instandhouding van goed bereikbaar en betaalbaar zwemaanbod is alleen al om die redenen een publieke verantwoordelijkheid, naast de hierboven benoemde behoefte om te zorgen voor aansprekend sport- en beweegaanbod om de negatieve gezondheidseffecten van de groeiende beweegarmoede tegen te gaan.

Voor sportaanbieders zoals zwembaden is vooralsnog onduidelijk of ze voldoende zullen worden gecompenseerd voor de stijgende energieprijzen en hoge inflatie. En dan klopt de duurzaamheidsopgave ook nog eens op de deur. Verduurzaming is onvermijdelijk en bespaart uiteindelijk op kosten, maar gaat in eerste instantie gepaard met flinke investeringen. Terwijl veel aanbieders, en met name de sportondernemers, flink op hun financiële buffers hebben ingeteerd en kampen met beperkte liquiditeit.

Onzekere toekomst

De beschreven uitdagingen komen tegelijkertijd op de sportsector af. In de vorige monitor constateerden we dat de sector over veel minder (financiële) buffers beschikt dan begin 2020. De financiële positie is in 2021 voor veel aanbieders niet verbeterd, en afbetaling van de uitgestelde belastingheffingen zorgt voor een steeds krappere liquiditeit. De toekomst blijft met de nieuwe uitdagingen onzeker, ook al zou corona niet terugkomen. Daardoor blijft in de sector stress en spanning bestaan, die op middellange termijn alsnog kunnen leiden tot minder aanbod door faillissementen en opheffingen. Met name voor (kleine) aanbieders van binnensporten lijkt dit het geval, voor zowel verenigingen (en hun bonden) als sportondernemers.

Ondanks de bestaande uitdagingen en nieuwe ontwikkelingen die op de sportsector afkomen, zijn er ook tekenen van herstel en wordt in sommige deelsectoren (al dan niet gematigd) positief naar de toekomst gekeken. De sportevenementensector vertoont sinds het voorjaar van 2022 tekenen van herstel, maar waakzaamheid blijft geboden, omdat het coronavirus niet weg is, de (financiële) implicaties van de coronacrisis door blijven werken en het algemene producenten- en consumentenvertrouwen onder druk staat.

De financiële gevolgen van de coronacrisis baren de ondersteuningsstructuur zorgen, maar hebben nergens tot onoverkomelijke problemen geleid. Financiële steunmaatregelen van de overheid vervulden daarbij een belangrijke functie. Hetzelfde geldt voor de Nederlandse topsport, waarin de financiële gevolgen uiteenlopen. Over het algemeen zijn de verschillende partijen door overheidssteun en/of loyaliteit van grote sponsorende bedrijven de coronacrisis goed doorgekomen. De ondersteuningsstructuur van de sport en de Nederlandse topsport zien de toekomst dan ook met (gematigd) optimisme tegemoet.

9.3 Financiële gevolgen voor de sport

In de vorige uitgave van de Monitor Sport en corona kondigden we aan dat we in deze rapportage de nettoschade voor het jaar 2021 zouden inventariseren. Uiteindelijk bleek dit door gebrek aan betrouwbare data niet mogelijk. Een goede schatting van de omzetsderving is een benodigd ingrediënt voor het berekenen van de nettoschade, maar daarover beschikken we niet. In crisistijd is het lastig om een begroting op te stellen. Waarschijnlijk hebben veel organisaties in hun begroting voor 2021 rekening gehouden met een lagere omzet en lagere kosten. ‘Omzetsderving’ is dan niet goed meer te bepalen, want deze is min of meer ingecalculeerd. Het bedrijfsresultaat en de doorwerking daarvan op het eigen vermogen zijn informatiever.

Verschillen tussen deelsectoren

Zoals beschreven in paragraaf 9.2 zijn de deelsectoren niet in dezelfde mate financieel geraakt door de coronacrisis. Enkele sporttakken en typen ondernemers hebben duidelijk geprofiteerd van de crisis en hebben nu te maken met wachtlijsten. Anderen hebben, deels door de huidige ontwikkelingen, hun leden of klanten zien vertrekken (of niet zien terugkeren) en zijn in financiële problemen geraakt. Daarnaast hebben verschillende organisaties in de sport nog uitgestelde belastingbetalingen en moeten (mogelijk) enkele organisaties ontvangen coronasteun terugbetalen. Dit kan voor financieel zwaar weer zorgen, zeker voor organisaties die hebben moeten interen op het eigen vermogen. Desondanks zijn er vooralsnog en voor de korte termijn geen signalen dat het aantal faillissementen in de sport toeneemt. Wel nam in de eerste helft van 2022 het aantal bedrijfsopheffingen toe.

Al met al zien we dat met name ondernemende sportaanbieders hard geraakt werden. Ook sportverenigingen en ondersteunende organisaties leden omzetverlies (met name in 2020), maar zij konden een groot deel compenseren via kostenbesparingen en uitgekeerde steun. Voor de steunmaatregelen kwamen ondernemers niet altijd in aanmerking, waardoor daar de grootste gaten ontstonden.

Uitgekeerde steun

In totaal heeft de sportsector in 2020 zo'n 657 miljoen euro ondersteuning ontvangen vanuit de financiële steunmaatregelen. Volgens de voorlopige stand van zaken komt daar over 2021 nog eens 620 miljoen euro en over 2022 25 miljoen euro bij. Aangezien voor beide laatste jaren de registraties nog niet compleet zijn, zullen de eindstanden over 2021 en 2022 hoger uitvallen. Daarnaast zijn enkele steunmaatregelen lastig te kwantificeren, terwijl ze wel voor flinke ondersteuning hebben gezorgd, zoals de Tozo-regeling voor zelfstandigen.

In 2020 heeft de overheid snel gereageerd met sportspecifieke steunmaatregelen. Voor alle sportspecifieke steunmaatregelen ligt het aangevraagde bedrag lager dan het beschikbare budget. Dat kan betekenen dat er ruim begroot is en de sportsector met minder steun dan verwacht toekon, maar ook dat sportaanbieders de weg naar de steunmaatregelen onvoldoende hebben weten te vinden. Deze monitor stelt ons niet in staat te achterhalen wat aan de onderuitputting van het beschikbare budget ten grondslag ligt.

Financiële schade

In de vorige Monitor Sport en corona beschreven we dat de nettoschade van de coronacrisis voor de breedtesport in 2020 naar schatting 452 miljoen euro bedroeg. Voor 2021 hebben we een dergelijke nettoschadeberekening niet gedaan, maar het ligt niet voor de hand dat de schade over 2020 in 2021 is ingelopen. Net als in 2020 heeft de sportsector in 2021 het nodige aan financiële steun nodig gehad om de coronacrisis door te komen.

De mogelijkheid om nieuwe financiële klappen op te vangen is aanmerkelijk kleiner dan voor de coronacrisis. De diverse groepen sportaanbieders hebben hun reserves moeten aanspreken en/of betalingen uitgesteld. Er zijn in de sector over het algemeen veel minder (financiële) buffers dan begin 2020. Zelfs als dit het einde blijkt van de coronacrisis én de sportdeelname binnen afzienbare termijn weer op het niveau is van voor de coronaperiode, hebben de sportaanbieders nog altijd te maken met de inflatie, stijgende energieprijzen en problemen bij de werving van personeel. Dit drukt ook de komende jaren nog het resultaat en beperkt de mogelijkheden tot reserveren en investeren.

De resultaten komen nog verder onder druk te staan als de sporters niet terugkomen en als de maatregelen (tijdelijk) terugkeren. Een nieuwe lockdown zou directe gevolgen hebben voor het voortbestaan van sportaanbieders die het nu al zwaar hebben.

9.4 Wat leren we van de coronacrisis?

Nu het coronavirus niet meer zo'n groot onderdeel van ons leven uitmaakt, is het een goed moment om terug te blikken en te kijken welke lessen we kunnen leren van de coronacrisis. De WRR en adviesraden⁹ formuleerden al twee belangrijke aandachtspunten. Zij constateerden dat *'Regering, parlement en samenleving staan voor een onzekere, complexe en langdurige opgave.'* De overheid draagt de regieverantwoordelijkheid voor de aanpak ervan. Niet alleen in tijden van crisis, maar ook wanneer het ogenschijnlijk goed gaat. De twee belangrijke aandachtspunten bij deze verantwoordelijkheid zijn:

- Benut de goede tijden om de slechte tijden te doordenken.
- Zorg voor een brede maatschappelijke afweging van maatregelen en ontwijk de ingewikkelde keuzes daarbij niet.
 - a. Heb specifiek oog voor kwetsbare groepen.
 - b. Heb oog voor het gedrag van mensen.
 - c. Heb oog voor de brede effecten en de langetermijneffecten van maatregelen.

De aanstelling van het Maatschappelijk Impact Team (MIT)¹⁰ moet bijdragen aan het tweede aandachtspunt. Het MIT gaat het kabinet adviseren over de sociaalmaatschappelijke en economische aspecten van het coronabeleid. Het MIT komt naast het Outbreak Management Team (OMT) te staan en krijgt eenzelfde rol in de advisering en voorbereiding van het besluitvormingsproces. Eind september 2022 bracht het MIT zijn eerste advies uit.¹¹

Voor de sportsector zien we een aantal punten die aan bovengenoemde aandachtspunten raken. Allereerst gaan we in op de wat algemenere lessen. We hebben hierbij niet alleen aandacht voor verbeterpunten, maar ook voor zaken die goed zijn gegaan.

Helderheid en zekerheid gewenst

Wat sterk in deze monitor naar voren komt, is dat helderheid en zekerheid over de coronamaatregelen zeer gewenst zijn, zowel bij de sportaanbieders als bij de sporters. De sportsector heeft te maken gehad met gedifferentieerd coronabeleid waarin uitzonderingen bestonden voor doelgroepen en typen sporten. Daarnaast veranderden de maatregelen vrij snel. Kamerlid Lisa Westerveld somde in december 2021 de verschillende coronamaatregelen voor buiten sporten op. Zij kwam tot de conclusie dat er in de voorafgaande 643 dagen acht verschillende regimes golden voor sporten in de buitenlucht. Dat is tekenend voor de veelheid aan maatregelen waarmee sportaanbieders tijdens de coronacrisis werden geconfronteerd en de snelheid waarmee ze elkaar opvolgden. Voor een goede relatie en wederzijds vertrouwen tussen de overheid en de sportsector zijn helderheid en zekerheid van belang.

⁹ Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, Gezondheidsraad, Raad van State, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (2022). [Coronascenario's doordacht. Handreiking voor noodzakelijke keuzes.](#)

¹⁰ Zie hier voor de [startnotitie](#) van het Maatschappelijk Impact Team.

¹¹ Maatschappelijk Impact Team (28 september). [Fit voor het najaar. Aandachtspunten Maatschappelijk Impact Team\(MIT\) bij de lange-termijnaanpak COVID-19.](#)

Elkaar vinden en snel schakelen

Het belang van elkaar binnen de sportsector kunnen vinden en snel met elkaar kunnen schakelen heeft zich bewezen. Het sectoroverleg Sport en Sportief bewegen waarin onder andere NOC*NSF en het POS zich verenigden is hiervan een voorbeeld. Er kon relatief snel informatie worden uitgewisseld, problemen worden besproken en beleidsopties worden verkend. De (samenwerking in de) ondersteuningsstructuur heeft ook goed gewerkt bij het opstellen van protocollen en routekaarten en het uitrollen van de steunmaatregelen, ook al was dat met de vele wisselingen in regimes (zie hierboven) lang niet altijd een makkelijke taak.

Het belang van betrouwbare data

De coronacrisis heeft maar weer eens benadrukt hoe belangrijk en behulpzaam goede en betrouwbare data zijn. Tijdens de coronacrisis is veelvuldig gebruik gemaakt van beschikbare data. Denk aan het aantal besmettingen, het reproductiegetal (R) en de schattingsmodellen.

Deze monitor laat zien dat ook binnen de sportsector veel informatie verzameld is. Zo hebben we zicht op de ontwikkelingen in sport- en beweegdeelname, ledenaantallen, bezoekersaantallen, geldstromen en exploitatie. Data kunnen bijdragen aan onderbouwd beleid dat wordt ingezet waar dat het meest nodig is. Data bieden inzichten en kennis en maken het daarmee bijvoorbeeld mogelijk om gericht maatregelen te nemen en de juiste proportie ervan te bepalen. Ook bij nieuwe vraagstukken zoals de energiecrisis kunnen data zeer behulpzaam zijn. Bij de afweging om grootverbruikers zoals zwembaden en ijsbanen te compenseren is het handig om zicht te hebben hoeveel energie zij verbruiken en wat mogelijke kostenbesparingen zijn.

We moeten ons gezamenlijk blijven inzetten voor een goede data-infrastructuur. Door te blijven investeren in een goede dataverzameling kunnen we bij een volgende crisis sneller een reële schatting maken van de (financiële) gevolgen en passen nieuwe steunmaatregelen beter bij de (financiële) behoeften.

Specifieke aandacht voor kwetsbare groepen noodzakelijk

In alle vijf de uitgaven van deze monitor hebben we geconstateerd dat de kwetsbare doelgroepen het hardst geraakt zijn door de coronacrisis. De kloof tussen verschillende groepen is toegenomen. Daarnaast zijn tijdens de coronacrisis nieuwe kwetsbaarheden ontstaan. Denk daarbij aan een grote groep jongeren met mentale klachten als gevolg van de coronamaatregelen. Een belangrijke les - die aansluit op een van de aandachtspunten van de WRR en adviesraden - is om oog te hebben voor kwetsbare groepen. Te denken valt aan specifiek beleid dat zich op deze doelgroepen richt.

Veranderingen in sport- en beweeggedrag als onbedoeld effect van coronamaatregelen

De WRR roept op om oog te hebben voor het gedrag van mensen. Mensen ontwikkelen in een crisisperiode (noodgedwongen) nieuwe gedragspatronen. We zien dat mensen minder en anders zijn gaan sporten en bewegen en dat de 'beweegarmoede' is toegenomen. Daarnaast lijkt een deel van de Nederlanders hun oude sport- en beweeggedrag wel weer op te willen pakken, maar blijkt dat in de praktijk toch lastig.

Zorgwekkender is dat een deel van de Nederlanders niet van plan is om weer meer te gaan sporten en bewegen. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de (mentale) gezondheid van de bevolking, maar raakt ook de sportaanbieders sterk. Leden of klanten die niet terugkomen versterken de (financiële) problemen die tijdens de coronacrisis zijn ontstaan. Daarmee is deze gedragsverandering een van de na-ijleffecten van de coronacrisis.

De les die we hieruit kunnen trekken is dat we misschien iets voorzichtiger moeten zijn met mensen uit hun 'beweegritme' halen, omdat het niet vanzelfsprekend blijkt dat mensen terugveren naar hun oude beweegritme als de beperkingen verdwenen zijn.

Denk nu na over alternatieve mogelijkheden

Dit punt raakt sterk aan het aandachtspunt 'Benut de goede tijden om de slechte tijden te doordenken' van de WRR en adviesraden. We concluderen dat voornamelijk de binnensport hard door de coronamaatregelen is geraakt. Gedurende de algehele lockdown verplaatste een deel van de sportaanbieders hun sportaanbod van binnen naar buiten, maar lang niet alle sportaanbieders deden dit. Nu er geen coronamaatregelen gelden, moet de sportsector nadenken over wat ze kunnen doen tijdens een nieuwe lockdown of vergelijkbare crisis. De binnensport kan bijvoorbeeld nadenken over hoe zij hun sport buiten kunnen organiseren en wat zij daarvoor nodig hebben van zichzelf, de sporters en de (lokale) overheid.

Niet alleen sportaanbieders moeten hierover nadenken, maar ook overheden. Zo kan in het accommodatiebeleid rekening gehouden worden met het verplaatsen van sporten van binnen naar buiten en kan het makkelijker worden gemaakt sportparken voor andere gebruikers open te stellen. Meer in het algemeen moet nagedacht worden over innovatieve oplossingen voor tijden van sterke beperkingen, om het reactievermogen van de sportsector in een nieuwe (corona)crisis te vergroten. Hier kunnen sporters, sportverenigingen en ondernemers in de sport baat bij hebben.

